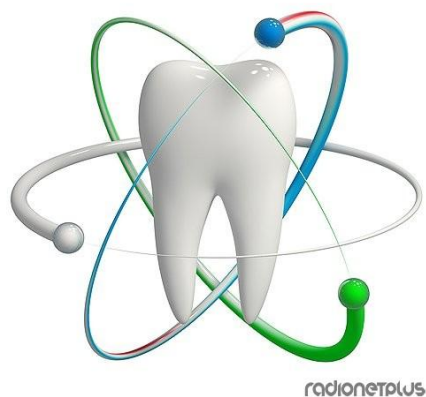

ҚАРАҒАНДЫ МЕМЛЕКЕТТІК МЕДИЦИНА УНИВЕРСИТЕТІ
Балалар жасындағы стоматология және хирургиялық стоматология

СӨЖ

Тақырыбы: «Тіс-жақ жүйесінің дамуында және деформациясы қалыптасуында тамақтанудың рөлі.»

Орындаған: Мәлікова Б. 4-003 стом.
Тексерген: оқытушы Жармағамбетова А.Г

Қарағанды 2016

Жоспар:

1. Кіріспе
2. Негізгі бөлім:
 - ▶ Жаңа туылған сәбидің ауыз қуысының ерекшеліктері;
 - Жаңа туылған сәбиді тамақтандыру;
 - Жасанды тамақтандыру;
 - Әртүрлі жас топтарындағы тамақтану ерекшеліктері;
 - ТЖА ақауларының дамуында тамақтану рөлі;
4. Қорытынды

Кіріспе

ДДҰ деректері бойынша ТЖА аномалиялары және деформациялары қаралған науқастардың 33-37% кездеседі. ТЖА - ның пайда болу себептерінің бірі - дұрыс емес тамақтану болып табылады. Жасанды тамақтандыру ему үрдісін бұзуы мүмкін. Жасанды емізiктің саңылауы тым үлкен болса, бала емізiкті соруды қойып, тек жұмсақ жағамды жұта бастайды. Ал бөтелкенің төменгі жақсүйекке шамадан тыс қысым түсіріуі ,оның деформациясына әкеледі. Тістер жарып шыққаннан кейін балаға қатты тағамдарды жеуді үйрету керек. Қатты тағамдарды аз жеу, тістердің тығыз орналасуына әкелуі мүмкін.

Жаңа туылған сәбидің ауыз қуысының ерекшеліктері

- Жаңа туған сәбидің ауыз қуысы және шайнау аппаратының элементтері ему актісіне толықтай бейімделген болады.
- Тұмсық сияқты айқын көлденең еріндер, олардың дөңгелек бұлшықеті жақсы дамыған болады;
- Эластикалық, эластикалық талшықтары көп шырышты қабықтың дубликатурасы түріндегі қызылиектік мембрана;

Жаңа туылған сәбидің ауыз қуысының ерекшеліктері

- 4-5 жұп таңдай тыртыстары, олардың арқасында қатты таңдайдың алдыңғы бөлімінде бұдырлық пайда болады, ол емшекті ұстап қалуға арналаған;
- Салыстырмаллы үлкен тіл;
- Ұрттардың майлы қабаты және Биш денешіктері, олар ему кезінде ауыз қуысында жабысушы эффект және теріс қысымды тудырады;

Жаңа туылған сәбидің ауыз қуысының ерекшеліктері

Ротовая полость новорожденного

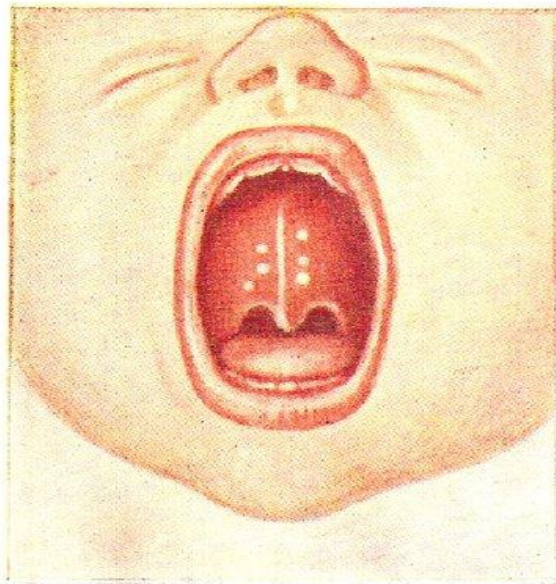

Рис. 1. Боновские узелки.

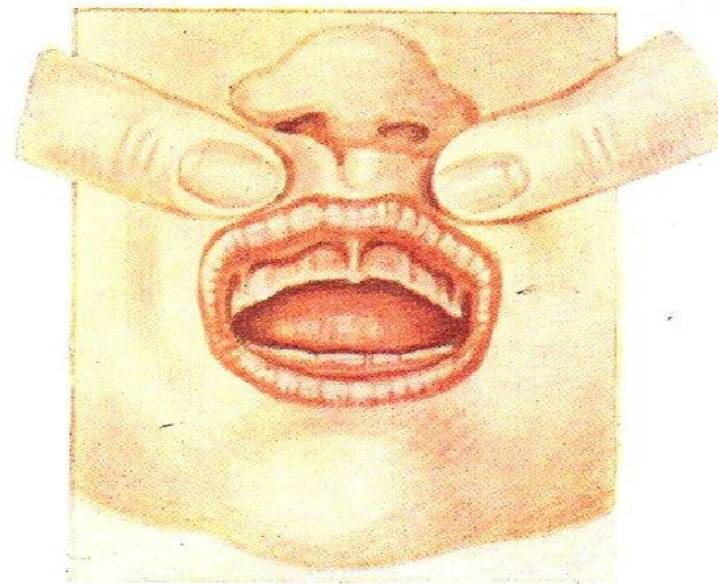

Рис. 2. Складка Rolin—Magitot и валики Pfaundler—Luschka.

Жаңа туылған сәбидің ауыз қуысының ерекшеліктері

- Жұтқыншаққа кіру орнының жоғары орналасуы (таңдай пердесінің төменгі артқы қырының деңгейінде) және оның тек мұрын қуысымен байланысуы балаға бірауақытта тынысалуға, емуге және жұтуға мүмкіндік береді;
- Буын төмпешігінің және окципитальді жеткізсіз дамыған тармақтың еңкеюінің болмауы, төменгі жақсүйектің дистальді орналасуы, кең жалпақ буын шұңқыры, жеткізсіз дамыған буынішілік диск және буындық конус ему кезіндегі төменгі жақсүйектің сагитальды нбеткейде кедергісіз жылжуына мүмкіндік береді;

Жаңа туылған сәбиді тамақтандыру

- ▶ Жаңа туылған сәбиді және емшетегі баланы тамақтандыру өте жауапты іс. Дұрыс емес тамақтандыру ауыр сырқаттарға әкеп соғады.
- ▶ Емшек жасындағы бала үшін табиғи, ең жақсы азық — анасының сүті болып табылады. Ол балаға керекті барлық қорректендіруші заттарға ие, асқазанда жақсы қорытылады және бала ағзасына аурулармен күресуге көмектесед;
- ▶ 5—6 айға дейінсәби басқа тағамдарды керек етпейді, ал содан соң анасының сүті жеткілікті болса да баланы қосымша тамақтандыру керек. Қосымша тағамдардың мөлшерінің дәрігердің нұсқауымен бірте бірте көбейтеді, ал емшекпен тамақтандыру жиілігін азайтады. Бір жасқа толған сау бала анасының сүтін керек етпейді жәнеіртүрлі тағамдарды жей алады.

Жасанды тамақтандыру

- Анасының сүті жеткіліксіз болған жағдайда баланы аралас немесе жасанды тамақтандыруға тура келеді, яғни балаға сүтті тағам қоспаларын береді.
- Жасанды тамақтандырылған балаларкелешекте жиі суық тию аруларымен, аллергиямен ауырады . Бұл жәйт балада анасының сүтінде болатын арнайы ферменттердің болмауымен түсіндіріледі.
- Балаға ең тиімді тағам қоспасын табу үшін жиі олардың бірнеше түрлерін ауытыруға тура келеді;

Жасанды тамақтандыру

- Бөтелкелерді пайдалану олардың әрдайым стерильді болуын талап етеді. Егер тазалық сақталмаса диспепсылық бұзылыстар дамуы мүмкін;
- Жасанды жолмен тамақтандырылатын балалар жиі түйілуден және кезеңді кекіру қажеттілігінен, сапасыз емізіктің әсерінен – ауаны жұтудан зардап шегеді.

Әртүрлі жас топтарындағы тамақтану ерекшеліктері

Мектеп жасына дейінгі балалардың тамақтануы

Баланың екі жасынан бастап шайнау аппараты дамиды, бұл тағам рационына шайнауды қажет ететін қатты тағамдарды қосуға мүмкіндік береді. Бұдан басқа бұл жас шамасында АІЖ бездерінің ферментативті функциялары дамып, дәм сезу дифференцирленеді, тағамды қорыту және сіңіру жақсара түседі. Бұл кезед негізгі тағамдық заттардың дұрыс қатныасын есептеген жөн: нәруыз: май: көмірсу қатынасы 1:1:4 болуы керек. Және белгілі бір тамақтандыру жиіліктерін сақтаған жөн: 1 — 1,5 жастағы балалар күніне 5, ал содан кейінгі жаста күніне 4 тамақтанулары қажет.

Әртүрлі жас топтарындағы тамақтану ерекшеліктері

Мектеп жасындағы балалардың тамақтануы

Мектеп жасындағы балалар негізгі тағамдық заттар мен энергетикалық құндылығы заттармен тамақтанғанды қажет етеді, себебі олар бұл жаста тез өсіп дамиды, олардың мүшелері мен ағзаларының жүйелері, әсіресе ОЖЖ күрделене түседі.

□ Және құрамында Са, фтор және Д дәрумені көп бар заттармен тамақтанған дұрыс. Олар тістің қатты тіндерінің, жақсүйектің жақсы дамуына септігін тигізеді.

- ▶ Кальций тіс-жақ сүйектерінің құрылыс материалы болып табылады, сонымен қатар тістің шығуымен тісті сақтау үшін де. Ересек адамға күніне 1 грамм кальций қолданған дұрыс, жүктілік кезде оған деген ұсыныс 2 граммға жоғарлайды. Бұл элемент көбіне сүт тамақтарда, бірақ организмге Д витамині түрінде түседі.
- ▶ Бала организмi осы минеральдi заттың микроөлшемiн қажет етедi , бірақ осы фтор тіс-жақ жүйесінің дамуына және тістің шығуына көп әсер етеді. Фтор шай құрамында, нан тағамдарында ұннан жасалған, етте, крупада , сонымен қатар минеральды суда. Бірақ есте ұстаған абзал егер фтор тағамда шамадан тыс көп болса тіс кіреуесінің бұзылысына әкеледі. Флюороз сияқты ауруларға әкеледі, яғни тісте тісжегілі дақтың пайда болуына.
- ▶ Д дәрумені барлық тамақ құрамында болады , мысалы, балықта, сонымен қатар организмнің өзінен пайда болады ультракүлгін сәулесімен ауа жұтқанда. Бұл дәрумен майда ериді, сондықтан майдан тұратын тамақ құрамында болады. Бір жасқа дейінгі балаларда бұл дәрумен жоқ, соның әсерінен балаларда рахит және тістің шығуы баяулайды.

Ca
Кальций

Fe
Железо

Фолиевая
кислота

Витамин
C

Белки

молоко

говядина

капуста

черная смородина

рыба

сыр

телятина

петрушка

апельсины

яйца

теорог

гречка

грецкие орехи

сладкий перец

куриное мясо

Продукты питания богатые фтором (F)

Скумбрия

Фтор: 1400 (мкг)

Тунец

Фтор: 1000 (мкг)

Хек

Фтор: 700 (мкг)

Минтай

Фтор: 700 (мкг)

Треска

Фтор: 700 (мкг)

Пикша

Фтор: 500 (мкг)

Мойва

Фтор: 430 (мкг)

Горбуша

Фтор: 430 (мкг)

Ерш

Фтор: 430 (мкг)

Камбала

Фтор: 430 (мкг)

Карась

Фтор: 430 (мкг)

Кета

Фтор: 430 (мкг)

Кефаль

Фтор: 430 (мкг)

Корюшка

Фтор: 430 (мкг)

Устрица

Фтор: 430 (мкг)

Әртүрлі жас топтарындағы тамақтану ерекшеліктері

Продукты	Возраст, годы						
	1-1,5	1,5-2	3-4	5-6	7-10	11-13	14-17
Чай	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Соль ⁹	1,5	1,5-2	3-4	5-6	6-7	7-8	8-9
Химический состав набора							
Белки	45-50	50-55	60-65	70-75	75-80	90-95	95-100
Жиры	45-50	50-55	60-65	70-75	75-80	90-95	95-100
Углеводы	155-165	180-190	230-245	246-260	315-330	375-400	420-470
Калорийность, ккал	1280-1390	1410-1515	1745-1875	1940-2070	2295-2425	2745-2915	3130-3400

ТЖА ақауларының дамуында тамақтану рөлі

Дұрыс емес тамақтану әсерінен келесі ТЖА ақаулары дамиды:

- Тіс-жақ жүйесінің деформациясы;
- Тіс-жақ жүйесінің қалыптасуының бұзылысы;
- Тістем аномалиясы;
- Тіс доғасының деформациясы;
- Көптеген тіс жегі;
- Тіс ұрықтарының дамуының аномалиясы;
- Тісті ерте жұлуға алып келеді.

Қорытынды

Бала қалыпты дамиды егерде тістері сау болса. Бет жақсүйек аппаратының дұрыс дамуы үшін тамақтану режимін сақтап, балалардың инфекциялы ауруларының алдын алу, жағымсыз әдеттерін қойдыру керек.

Пайдаланылған әдебиеттер

- <http://meduniver.com/Medical/stomatologia/362.html>
- Образцов Ю.Л. Пропедевтическая ортодонтия. Медицина, 2007
- Базилян Э. А. Пропедевтическая стоматология: Учебник / ред., ГЭОТАР-Медиа 2010
- Персин Л.С. Стоматология детского возраста. – М.: Медицина, 2008
- Базилян Э. А. пер.: Абралина Ш. Ш. Пропедевтикалық стоматология .- ГЭОТАР-Медиа 2015

Назарларыңызға рахмет!!!